

HENKILÖ- KOHTAINEN APU

on mahdollista myös
muistisairautta sairastavalle

Henkilökohtaisesta avusta säädetään vammaispalvelulaissa.

Myös muistisairaahan ihmisen on mahdollista
saada henkilökohtaista apua lain perusteella.

 ANNE LEINONEN & ANNA VALKEAJOKI

Vammaispalvelulain mukaan vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta toisen henkilön apua. Tämä apu mahdollistaa suoriutumisen päivittäisistä toimista kotona, työssä, opiskeluissa ja harrastuksissa sekä yhteiskunnallisen osallistumisen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen. Avun tarve ei kuitenkaan saa johtua pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista tai toimintarajoitteista.

– Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan edel-

lä mainituissa asioissa. Sen järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa, kertoo Muistiliiton juridinen asiantuntija **Anna Valkeajoki**.

Muistisairaahan kannalta ongelmallista on, että edelleen joissain kunnissa muistisairaudet katsotaan ikääntymiseen liittyviksi sairauksiksi, eikä henkilökohtaista apua sen vuoksi myönnetä.

– Myös voimavaraedellytys on vaikea, sillä muistisairauksiin yleisesti liittyvät kognition haasteet rajaavat tällä perusteella mahdollisuuden henkilökohtaiseen apuun. Juuri henkilökohtaisella avulla turvattai-

siin muistisairaallekin kuuluva oikeus elää mielekästä elämää, tavata ystäviä ja harrastaa, toteaa Valkeajoki.

Muistisairaiden kannattaa kuitenkin hakea henkilökohtaista apua.

– Kunnan tulee antaa asiassa kirjallinen päätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen. Kielteisiin päätöksiin kannattaa myös hakea muutosta, sillä tavalla saadaan kuntien virheellisiä tulkintoja korjattua, Valkeajoki sanoo. ■

Kokemuksia henkilökohtaisesta avustajasta

Pieksämäkeläinen **Marja Häkkinen** on saanut henkilökohtaisen avustajan käyttöönsä muistisairauden perusteella.

– Avustaja on apuna vapaa-ajan ja kodin ulkopuolisissa toimissa sekä kodin päivittäisissä toimissa, Häkkinen kertoo.

Häkkinen sai päätöksen avustajasta heinäkuussa 2016. Sitä edelsi kotikäynti, johon osallistui hänen lisäkseen henkilö vammaispalveluiden puolelta sekä kuntoutusohjaaja.

– Kotikäynnin yhteydessä keskusteltiin tarpeistani. Lisäksi tarvittiin neurologin lausunto, Häkkinen kertoo.

Päätöksen jälkeen sopivaa henkilökohtaista avustajaa lähdettiin etsimään yrityksen kautta. Heille kerrottiin omat toiveet ja tarpeet ja he etsivät sopivia henkilöitä.

– Sen jälkeen järjestettiin haastattelut kotona. Minulla ei tärpännyt ensimmäisellä haastattelukerralla, ei

käynyt toiveet ja tarpeet yhteen ehdokkaiden kanssa, Häkkinen kertoo.

Syyskuussa 2016 hän löysi sopivan avustajan, jonka kanssa hän on tehnyt yhteistyötä siitä lähtien. Henkilökohtainen avustaja on apuna säännöllisesti.

– Aiemmin tunteja oli 30 kuukaudessa, mutta sitä lisättiin. Tällä hetkellä minulle on myönnetty 40 tuntia kuukaudessa avustajan käyttöön, Häkkinen kertoo.

APUA OSALLISTUVAAN ELÄMÄÄN

Myös hämeenlinnalainen **Petri Lampinen** on saanut päätöksen henkilökohtaisesta avustajasta muistisairauden perusteella. Vielä hän ei ole avustajaa käyttänyt, mutta ajattelee, että aika tulee pian.

– Kun päätös on olemassa, voin palata asiaan ilman erillistä hakemusta, Lampinen kertoo.

Hakemuksessaan kaupungille Lampinen kirjoitti tarvitsevansa avustajaa

osallistuvaan elämään. Hän on mukana järjestötoiminnassa ja toimii kokemustoimijana. Lisäksi Lampinen tarvitsee avustajaa ulkomaan matkoilleen. Hän toimii Alzheimer Europan muistisairaiden ihmisten ryhmässä ja tekee matkoja Eurooppaan.

Puhuttuaan asiasta Lampisten kanssa, kaupungin palveluohjaaja ehdotti, että Lampisen vaimo voisi toimia avustajana ulkomailla. Yleensä henkilökohtainen avustaja ei voi olla läheinen.

– Hän tuntee minun avuntarpeet parhaiten. Vaimo sai valita, toimiko hän henkilökohtaisena avustajana vai omaishoitajasopimuksella. Me valitsimme omaishoitajasopimuksen, Lampinen kertoo.

Matkoja varten Lampisella on käytössään myös EU:n vammaiskortti. Se on helpottanut asiointia lentokentällä ja auttanut pääsyssä koneeseen ensimmäisten joukossa.

Lampinen kiittelee Hämeenlinnan kaupunkia asioiden sujumisesta. Hän tietää, että vaikka vammaispalvelulaki on sama kaikkialla, käytännöt vaihtelevat kunnittain.

– Hämeenlinnassa kaikki on toiminut todella hyvin minun kohdalla. On tehty ennakkoon päätöksiä, mitä ei ole vielä sillä hetkellä tarvittu. Niin niitä ei tarvitse tehdä siinä vaiheessa, kun tulee akuutti tarve. ■